

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Monika Horna-Cieślak

Warszawa, 21 kwietnia 2024 roku

ZEW.422.1.2024.AM

**Szanowni Nauczyciele
i Dyrektorzy Szkół**

Szanowni Państwo,

zwracając się do Państwa po raz pierwszy w tej formie, na wstępie proszę o przyjęcie podziękowań i wyrazów uznania dla Państwa codziennej, niełatwej, lecz niezwykle wartościowej pracy pedagogicznej. Dziękuję szczególnie tym z Państwa, którzy w trudzie codziennej pracy kultywują i czynnie upowszechniają w swoich szkolnych społecznościach wiedzę na temat praw dzieci oraz metody ich ochrony. Wierzę, że współpraca Rzeczniczki Praw Dziecka, resortu oświaty i Państwa - Nauczycieli przyczyni się do uczynienia polskich szkół zarówno ciepłą przestrzenią, otwartą na ugoszczenie dzieci z ich indywidualnymi potrzebami i możliwościami, jak też dobrymi i przyjaznymi miejscami Państwa pracy. Realizując ten cel pragnę komunikować – nie tylko Ministerstwu Edukacji Narodowej, ale też Państwu – problemy, z którymi dzieci i młodzież zgłaszają się do mnie w sprawach dotyczących ich sytuacji szkolnej.

Jedną ze spraw, która niezmiennie pojawia się w kierowanej do Rzeczniczki korespondencji jest prośba o to, aby czas wolny od szkoły tj. ferie, majówka, dłuższy weekend czerwcowy przypadający na okoliczność Bożego Ciała był czasem odpoczynku a nie czasem przygotowywania się do np. zapowiedzianych kartkówek, zaliczeń oraz sprawdzianów, które mają mieć miejsce zaraz po przerwie od nauki. Do zapowiedzianych tuż po dniach wolnych zaliczeń i sprawdzianów dzieci uczą się w ich trakcie, często rezygnując z aktywności, które mogłyby swobodnie realizować w przysługującym im czasie wolnym. Wolnym – jednak w żaden sposób nie mniej ważnym dla ich prawidłowego rozwoju.

Piszący do mnie młodzi ludzie opisują taką sytuację jako *koszmar, gdy w czasie dni wolnych musimy stresować się tym, co czeka nas w poferiowy poniedziałek. Sprawdziany, kartkówki, karty pracy i testy okraszone przepytywaniem przy tablicy – na samą myśl boli żołądek (...)*. Uczniowie proszą, aby te dni były czasem *odpoczynku, wyciszenia i relaksu a nie czasem zakuwania do sprawdzianów, kartkówek*. Zdają sobie sprawę z tego,

że nauczyciele zadający na czas długich weekendów zadania domowe *starają się zdążyć z realizacją napiętych programów nauczania*. Taki stan rzeczy budzi jednak sprzeciw – *nie mówcie nam żebyśmy nadrabiali zaległości, bo taka presja to potem zaległości, ale w zdrowiu psychicznym i fizycznym. Skuteczna i przyjazna nauka to nauka z wypoczętą głową*. Nie sposób się z tym nie zgodzić.

Uczniowie proszą nas, dorosłych, którzy lata nauki szkolnej mają już za sobą, o zrozumienie oraz wsparcie w ich apelu - *Naszym pragnieniem jest, aby [dni wolne] były rzeczywiście okresem odpoczynku, a nie czasem dodatkowej pracy i stresu* – piszą. *Osoby uczniowskie zmagają się z myślą o nadchodzących sprawdzianach, kartkówkach i teścikach, co powoduje, że radość z wolnego czasu szybko przemija. Jeśli mamy 14 dni na relaks, niech będą one pozbawione obaw o nadchodzące zobowiązania szkolne*.

Nauka, rozwój, życie prywatne i wypoczynek są nieustannie przeplatającymi się determinantami całego naszego życia. Dla każdego z nas są one tak potrzebne i kluczowe, że ustanowione zostały najwyższego rzędu przepisami prawa lokalnego i międzynarodowego różnych krajów, w tym Polski.

Szanowni Państwo, zapewne nikt tak dobrze jak Państwo nie zdaje sobie sprawy z ciężającej na nauczycielach odpowiedzialności i ogromnej dla przyszłości młodych osób randze podejmowanych przez dorosłych decyzji. Nie bójmy inicjowania i wprowadzania zmian usprawniających naukę, bez jednoczesnego naruszania prawa dziecka do czasu wolnego, zabawy, czy ogólnie życia pozaszkolnego – nieprzeprowadzania sprawdzianów wiedzy w tygodniu następującym po dłuższym wolnym i nie zadawania na ten czas prac domowych. Wierzę, że dzięki drobnym, codziennym zmianom polska szkoła może stać się idealnym środowiskiem do wspierania rozwoju uczniów. Niezbędne jednak jest do tego ich podmiotowe traktowanie, pełne wzajemnego zrozumienia.

Pokładając ogromną ufność w Państwa pedagogiczną wrażliwość i troskę o dobro młodych ludzi, proszę i apeluję o uważność na zdrowie psychiczne uczniów oraz o szacunek do uczniowskiego prawa do wypoczynku, który przypada już w zbliżającą się majówkę oraz w dłuższy weekend czerwcowy przypadający na okoliczność Bożego Ciała.

Serdecznie pozdrawiam oraz dziękuję

*Monika Horna-Cieślak
Rzeczniczka Praw Dziecka*